

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з навчальної та науково-педагогічної роботи

_____ В.М. Кобець
« ___ » _____ 20__ р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ПРАКТИКИ**

Факультет	біології, географії і екології
Кафедра	біології людини та імунології, ботаніки
Галузь знань	09 Біологія
Спеціальність	091 Біологія
Курс	1
Форма навчання	денна, заочна

Херсон 2020-2021 н.р.

Програма розроблена:

1. Сидорович М.М., професор, доктор педагогічних наук
2. Гасюк О.М., доцент, кандидат біологічних наук
3. Мойсієнко І.І., професор, доктор біологічних наук
4. Мельник Р.П., доцент, кандидат біологічних наук

Затверджена на засіданні кафедри ботаніки

Протокол від «_____» _____ 2020 р. № _____

Завідувач кафедри _____ Мойсієнко І.І.

«_____» _____ 2020 р.

ВСТУП

Переддипломна практика є одним з важливих елементів підготовки викладачів біології

Переддипломна практика спрямована на вдосконалення дослідницьких та творчих якостей студентів, а також їх ознайомлення з практичними питаннями організації наукових досліджень в галузі біології. Під час переддипломної практики перевіряється рівень наукової підготовки студентів, їх знань, вмінь і навичок щодо проведення досліджень, спрямованих на всебічне оволодіння основними методами і засобами біологічних досліджень, обробкою отриманої статистичної інформації.

Переддипломна практика студентів спеціальності 091 Біологія організується на базі кафедри ботаніки та кафедри біології людини та імунології, а також науково-дослідних лабораторій цих кафедр. Розподіл по груповим керівникам здійснюється відповідно до наказу про затвердження тематики кваліфікаційних робіт.

Набуті знання та вміння студенти використовують при оформленні та захисті кваліфікаційних робіт.

Переддипломна практика проводиться у 3 семестрі та триває 6 тижнів.

Обов'язки керівника практики:

1. Організовує роботу студентів на базі випускаючої кафедри та науково-дослідної лабораторій по узгодженню з їх завідувачами.
2. Контролює проходження студентами переддипломної практики, дотримання ними встановленого режиму роботи.
3. Надає консультативну допомогу студентам під час виконання ними завдань практики та оформлення звіту практики.
4. Підводить підсумки переддипломної практики і звітує про них на засіданні кафедри.

Обов'язки студента-практиканта:

1. Бере участь у настановчій і підсумковій конференціях з переддипломної практики.
2. Своєчасно прибуває до місця проходження практики.
3. Виконує всі розпорядження керівника практики, дотримується встановленого режиму роботи.
4. Виконує всі необхідні види робіт, передбачені програмою переддипломної практики.
5. У встановлені строки надає звіт за результатами практики.

ЦІЛІ І ЗАВДАННЯ

Мета практики полягає у формуванні дослідницьких навичок та вмінь, необхідних для практичного застосування новітніх наукових досягнень у професійній діяльності.

Завдання практики передбачають:

1. Поглиблення та закріплення теоретичних знань студентів щодо організації наукових досліджень з біології, отриманих ними під час вивчення фундаментальних та прикладних дисциплін. Ознайомлення з організацією роботи науково-дослідних лабораторій при випускаючих кафедрах.

2. Вдосконалення вміння застосовувати набуті знання на практиці під час проведення дослідницької роботи, обробки отриманих даних та оформлення результатів у вигляді кваліфікаційної роботи.

3. Формування вміння робити наукові доповіді та кваліфіковано вести наукову дискусію.

4. Формування вміння користуватися сучасними інформаційними засобами з метою ознайомлення з останніми досягненнями сучасної вітчизняної та зарубіжної біології, прагнення до постійного професійного самовдосконалення.

Компетенції та програмні результати навчання, на формування яких направлена переддипломна практика.

Загальні компетенції:

- ЗК01. Здатність працювати у міжнародному контексті.
- ЗК02. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
- ЗК03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК04. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
- ЗК05. Здатність розробляти та керувати проектами.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

Спеціальні (фахові, предметні) компетенції

- СК01. Здатність користуватися новітніми досягненнями біології, необхідними для професійної, дослідницької та/або інноваційної діяльності.
 - СК02. Здатність формулювати задачі моделювання, створювати моделі об'єктів і процесів на прикладі різних рівнів організації живого із використанням математичних методів й інформаційних технологій.
 - СК03. Здатність користуватися сучасними інформаційними технологіями та аналізувати інформацію в галузі біології і на межі предметних галузей.
 - СК04. Здатність аналізувати і узагальнювати результати досліджень різних рівнів організації живого, біологічних явищ і процесів.
 - СК05. Здатність планувати і виконувати експериментальні роботи з використанням сучасних методів та обладнання.
 - СК06. Здатність прогнозувати напрямки розвитку сучасної біології на основі загального аналізу розвитку науки і технологій.
 - СК07. Здатність діагностувати стан біологічних систем за результатами дослідження організмів різних рівнів організації.
 - СК8. Здатність презентувати та обговорювати результати наукових і прикладних досліджень, готувати наукові публікації, брати участь у наукових конференціях та інших заходах.
 - СК9. Здатність застосовувати законодавство про авторське право для потреб практичної діяльності.
- Додатково для освітньо-професійних програм:
- СК10. Здатність використовувати результати наукового пошуку в практичній діяльності.

Програмні результати навчання:

- ПР1. Володіти державною та іноземною мовами на рівні, достатньому для спілкування з професійних питань та презентації результатів власних досліджень.
- ПР3. Здійснювати злагоджену роботу на результат у колективі з урахуванням суспільних, державних і виробничих інтересів.
- ПР4. Розв'язувати складні задачі в галузі біології, генерувати та оцінювати ідеї.
- ПР5. Аналізувати та оцінювати вплив досягнень біології на розвиток суспільства.
- ПР6. Аналізувати біологічні явища та процеси на молекулярному, клітинному, організменному, популяційно-видовому та біосферному рівнях з точки зору фундаментальних загальнонаукових знань, а також за використання спеціальних сучасних методів досліджень.
- ПР7. Описувати й аналізувати принципи структурно-функціональної організації, механізмів регуляції та адаптації організмів до впливу різних чинників.
- ПР8. Застосовувати під час проведення досліджень знання особливостей розвитку сучасної біологічної науки, основні методологічні принципи наукового дослідження, методологічний і методичний інструментарій проведення наукових досліджень за спеціалізацією.
- ПР9. Планувати наукові дослідження, обрати ефективні методи дослідження та їх матеріальне забезпечення.

ПР10. Представляти результати наукової роботи письмово (у вигляді звіту, наукових публікацій тощо) та усно (у формі доповідей та захисту звіту) з використанням сучасних технологій, аргументувати свою позицію в науковій дискусії.

ПР11. Проводити статистичну обробку, аналіз та узагальнення отриманих експериментальних даних із використанням програмних засобів та сучасних інформаційних технологій.

ПР12. Використовувати інноваційні підходи для розв'язання складних задач біології за невизначених умов і вимог.

ПР 13. Дотримуватися основних правил біологічної етики, біобезпеки, біозахисту, оцінювати ризики застосування новітніх біологічних, біотехнологічних і медико-біологічних методів та технологій, визначати потенційно небезпечні організми чи виробничі процеси, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій.

ПР14. Дотримуватись норм академічної доброчесності під час навчання та провадження наукової діяльності, знати основні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності.

Додатково для освітньо-професійних програм:

ПР15. Уміти самостійно планувати і виконувати інноваційне завдання та формулювати висновки за його результатами.

ПР16. Критично осмислювати теорії, принципи, методи з різних галузей біології для вирішення практичних задач і проблем.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Ознайомлення з організацією роботи науково-дослідних лабораторій при кафедрі біології людини і імунології та кафедра ботаніки. Вивчення специфіки планування, підготовки та методик досліджень в різних галузях біології. Поглиблене вивчення одного з напрямків наукової роботи кафедри, ознайомлення з ресурсами мережі Інтернет, які можуть бути використані в науковій та практичній діяльності викладача біології. Ознайомлення з вимогами до оформлення кваліфікаційної роботи та супровідних документів, наукової доповіді за матеріалами кваліфікаційної роботи, відповідних ілюстративних матеріалів, правил вести наукову дискусію, до звіту про проходження переддипломної практики.

На настановних конференціях студент-практикант отримує вступний інструктаж з охорони праці, протягом практики - поетапний інструктаж щодо правил роботи в лабораторіях і протипожежної безпеки.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Перед початком переддипломної практики проводиться настановча конференція, на якій завідувач кафедри та керівник практики розкривають перед студентами мету практики, знайомлять їх з основними завданнями, порядком проходження практики та оформлення звіту.

В період проходження переддипломної практики студенти виконують наступні види робіт:

- ознайомлення з організацією наукової роботи кафедр та науково-дослідних лабораторій випускаючих кафедр;
- поповнення експериментальних даних кваліфікаційної роботи;
- вивчення специфіки планування, підготовки та проведення досліджень;
- поглиблене вивчення одного з напрямків наукової роботи кафедр та лабораторій (за індивідуальними завданнями);
- ознайомлення з ресурсами мережі Інтернет, які можуть бути використані в науковій та практичній діяльності вчителя біології;
- завершення оформлення магістерських робіт й супровідних документів;
- підготовка наукової доповіді за матеріалами кваліфікаційних робіт, відповідних ілюстративних матеріалів, розвиток умінь вести наукову дискусію;

- підготовка звіту про проходження переддипломної практики.

Порядок виконання названих видів робіт визначається керівником переддипломної практики за узгодженням із завідувачами випускаючих кафедр та лабораторій.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

По закінченні переддипломної практики проводиться заключна конференція, на якій студенти звітують про виконану роботу, а також висловлюють свою думку щодо змісту та організації практики.

Звіт переддипломної практики здійснюється у формі передзахисту кваліфікаційної роботи та надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо). Результати передзахисту заносяться у протоколи засідань кафедри.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Диференційований залік ставиться у випадку, коли робота під час переддипломної практики відповідає наступним критеріям:

№	Критерії оцінювання	Кількість балів
I. ЯКІСНІ ПАРАМЕТРИ РОБОТИ		
1	Аргументація актуальності теми, її теоретичної і практичної цінності	0-5
2	Достатність використання наукової літератури	0-5
6	Відповідність висновків завданням дослідження	0-5
7	Аргументоване обґрунтування рекомендацій і пропозицій, що представляють науковий і практичний інтерес з обов'язковим використанням практичного матеріалу	0-5
10	Чіткість, логічність, послідовність викладення матеріалу, грамотність	0-5
12	Якість і вірність оформлення роботи	0-5
13	Етичний аспект роботи, дотримання норм академічної доброчесності	0-5
II. ДОПОВІДЬ НА ПЕРЕДЗАХИСТ:		
14	Лаконічність і логічність виступу студента	0-5
15	Наявність демонстраційного матеріалу	0-5
17	Уміння вести полеміку з питань випускної роботи	0-5
III. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ		
18	Самостійність і планомірний, систематичний характер роботи студента над темою	0-5
19	Своєчасність підготовки роботи до захисту відповідно регламенту роботи університету	0-5
ДОТРИМАННЯ НОРМ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ		
20	Оцінювання кваліфікаційної роботи (проекту) щодо критерію етичного аспекту та дотримання норм академічної доброчесності (регламентується Порядком виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти)	Не менше 30% унікальності 40 балів

Диференційований залік не ставиться у випадку, коли представлена робота на підсумковій конференції переддипломної практики має наступні недоліки:

1. Недоліки в оформленні.
 - Відсутність будь-якої складової у структурі роботи, що передбачено чинними вимогами університету до роботи певного рівня вищої освіти.
 - Недотримання вимог щодо оформлення робіт.
 - Відсутність авторської інтерпретації змісту таблиць і графіків.
 - Бібліографічний опис джерел у списку використаної літератури наведено довільно, без дотримання вимог дійсного Положення про кваліфікаційну роботу (проект).
 - Обсяг роботи не відповідає вимогам.
2. Недоліки змісту як структурної складової роботи.
 - Зміст роботи не розкриває тему повністю.
 - Сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта, тобто не стосуються теми (предмету, об'єкту) дослідження.
3. Недоліки вступу.
 - Мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження.
 - В об'єкті не виділяється та його частина, яка є предметом дослідження.
 - Має місце збіг формулювання проблеми, мети, завдань роботи.
4. Недоліки оглядово-теоретичного розділу роботи.
 - Відсутність згадування важливих літературних джерел, що мають пряме відношення до розв'язання проблеми та опублікованих у доступній для студентів літературі, що вийшла друком за останні 5 років.
 - Використання великих фрагментів чужих текстів без вказівки на їх джерела, у тому числі кваліфікаційних робіт (проектів) студентів минулих років.
 - Відсутність аналізу вітчизняних та зарубіжних праць, присвячених проблематиці дослідження.
 - Тема роботи не збігається з метою дослідження.
5. Недоліки аналітичного та емпіричного розділів роботи.
 - Робота побудована на основі чужої методики, модифікованої і скороченої автором без перевірки якості модифікації і скорочень.
 - Автор використовує методики без посилань на джерело їх отримання або їх автора.
 - У роботі відсутній детальний опис процедури проведення дослідження: за наведеним описом відтворення процедури є неможливим.
 - У роботі відсутня інтерпретація отриманих результатів, висновки побудовані як констатація первинних даних.
6. Недоліки висновків.
 - Кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають визначеним завданням.
7. Етичні аспекти роботи.
 - Автор порушив етичні норми, невинувато розкрив анонімність учасників дослідження.
 - Автор використовує дані інших дослідників без посилання на їх праці, де ці результати опубліковані.
 - Автор формулює практичні рекомендації, пропонуючи рішення, що виходять за межі його професійної компетентності і можуть мати непередбачувані наслідки для суспільства.

Загальна шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

діяльності			
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

Основна література:

1. Беляєв Ю.І., Мішуков О.В. Болонський процес. Хрестоматія - Херсон: Видавництво ХДУ, 2005. – 276 с.
2. Болюбаш Я.Я. Доповідна записка про проведення педагогічного експерименту щодо запровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу у вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації // Вища школа. 2003. - № 4-5. – С.113-115.
3. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Підручник за модульно-рейтинговою системою навчання для студентів магістратури. – Київ: Центр навчальної літератури, 2006. – 384 с.
4. Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч.посібник. – К.:Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
5. Підготовка магістрів в Інституті природознавства Херсонського державного університету. Навчально-методичний посібник / Колектив укладачів: професори - М.Ф.Бойко, С.Г.Чорний, доценти - О.Є.Блінова, В.Д.Кошелева, О.Н.Речицький, Л.Ю.Русіна, С.К.Семенюк, О.Б.Спринь, Р.Т.Чарнецька, С.В.Шмалей, Л.П.Шумакова. - Херсон: Вид-во ХДУ, 2003.- 87 с.
6. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посібн. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.
7. Шмалей С.В., Гасюк О.М., Вишневська Л.В., Богуславський А.Ю., Іваніщук С.М. Випускна робота у вищому навчальному закладі: методика організації дослідження, написання, правила оформлення та захисту. Посібник для студентів. – Херсон: вид-во ХДУ.- 2007.- 45 с.

Додаткова література:

1. Загальна методики навчання біології: Навч. Посібник / І.В.Мороз, А.В.Степанюк, О.Д.Гончар та ін.; За ред.. І.В.мороза. – К.: Либідь, 2006. – 592 с.
2. Конюшко В.С., Павлюченко С.Е., Чубаро С.В. Методика обучения биологии: учеб. пособие /. – Мн.: Книжный Дом, 2004. – 256 с.
3. Кузнецова В.І. Методика викладання біології. – Х.: Торсінг, 2001. – 176 с.
4. Литвин О.Г., Мележик В.П., Іванова Т.В. Елементи нових технологій при вивченні фундаментальних дисциплін у вищих навчальних закладах // Нові технології навчання. – 2000. – вип. 25. – С. 12-18.

5. Пономарева И.Н. Общая методика обучения биологии: Учеб. Пособие для студ пед.вузов / И.Н.Пономарева, В.П.Соломин, Г.Д.Сидельникова; Под ред. И.Н.Пономаревой. – М.: Издательский центр «Академия», 2003. – 272 с.
6. Сучасні проблеми методичної та педагогічної підготовки вчителів природничих дисциплін // Матеріали наук.-практ. конф. – К.: ЗАТ «Неотес», 2003. – 208 с.